

Adwokat Alicja Danielewska – Podolak

40-029 Katowice, ul. Reymonta 6/4, tel/fax (+ 48 32) 202-51-22

filia : ul. Okrzei 29, 43-190 Mikołów

NIP:954-235-02-73 / Regon:240316941 www.danielewska.pl e-mail:adwokat@danielewska.pl

---

Katowice, dnia 20 lutego 2025 roku

Stowarzyszenie MOST

Ul. Wolności 274

41 – 800 Zabrze

EKSPERTYZA PRAWNA

w sprawie wybranych zagadnień związanych ze stosowaniem przez banki ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

I. Podmiot zlecający

Ekspertyza sporządzona na zlecenie Zarządu Stowarzyszenia MOST w Zabrzu (nr KRS 0000003897). Ekspertyza powstała w ramach projektu „Akademia NGO – dobre prawo dla integracji” o numerze FERS.04.06-IP.04-0055/23.

II. Przedmiot ekspertyzy

Ocena prawidłowości i zgodności z prawem postępowania banków w zakresie ujawniania i weryfikowania zgłoszonych przez fundacje i stowarzyszenia beneficjentów rzeczywistych (zwanych dalej BR) będących m.in fundatorami i/lub członkami zarządu tych organizacji oraz wskazania zaleceń wobec banków w tym zakresie, a także postulatów de lege ferenda.

III. Zgłoszone problemy ze stosowaniem przez banki wybranych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (zwanej dalej ustawą AML).

Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych (zwany dalej CRBR) został stworzony w celu zwiększenia przejrzystości struktur prawnych i przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Zgodnie z art. 39 AML instytucje obowiązane, w tym banki, mają

---

obowiązek dokonywania weryfikacji BR, a zgodnie z art.61 ust. 1 ustawy AML, instytucje te mają także obowiązek odnotowywania rozbieżności pomiędzy informacjami zgromadzonymi w CRBR, a informacjami ustalonymi w wyniku stosowania środków bezpieczeństwa finansowego. W przypadku ich ujawnienia są zobowiązane do ich odnotowania i podjęcia działań wyjaśniających, a ostatecznie zawiadomienia odpowiedniego organu.

Organizacje pozarządowe zwane dalej NGO (w szczególności fundacje i stowarzyszenia) zgłaszają nieprawidłowości związane z identyfikacją beneficjentów rzeczywistych w NGO przez banki, polegające na:

- nieprawidłowym wskazaniu podstawy prawnej wpisu fundacji,
- problemach z ujawnieniem członków zarządu fundacji, a nie tylko fundatorów lub ich usuwaniem z BRBR,
- braku możliwości ujawnienia w systemach bankowych fundatorów i/lub członków zarządu NGO będących cudzoziemcami, którzy nie posiadają miejsca zamieszkania (adresu) na terenie Polski.

Procedury/systemy bankowe uniemożliwiają m.in. wpisanie członków zarządu, fundatora i innych osób prawidłowo ujawnionych już w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych bez wskazania Polski jako kraju zamieszkania tych osób. To samo dotyczy sytuacji, gdy osoba wcześniej zamieszkująca w Polsce przeprowadzi się do innego kraju. W efekcie NGO są de facto postawione w sytuacji konieczności wpisania w formularzu bankowym jako kraju zamieszkania „Polska” by system bankowy pozwolił im dokończyć procedurę wpisu. W przeciwnym razie narażają się na zgłoszenie nieprawidłowości przez bank otrzymując informacje o treści: *Jeśli dane dalej nie będą się zgadzać, będziemy musieli to zgłosić do organu odpowiedzialnego za CRBR, który może nałożyć na Ciebie karę finansową. Wszystkie informacje dostępne są na stronie www.podatki.gov.pl/crbr i w konsekwencji potencjalnie na kary finansowe związane z brakiem wywiązania się z obowiązku dokonania tego wpisu.*

IV. Akty prawne będąc podstawą ekspertyzy.

1. Ustawa z dnia 24.04.2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U.2024.1491 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 01.03.2018 roku o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz.U.2024.1124 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 29.08.1997 roku Prawo Bankowe (t.j. Dz.U.2024.1646 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 06.04.1984 roku o fundacjach (t.j. Dz.U.2023.166 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 07.04.1998 roku- Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz.U.2020.2261 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 23.04.1964 roku- Kodeks cywilny (t.j. Dz.U.2024.1061 ze zm.).
7. Ustawa z dnia 19.11.2011 roku o usługach płatniczych. (t.j. Dz.U.2024.30 ze zm.).

Wszystkie wskazane akty prawne zostały uwzględnione w brzmieniu obowiązującym w dacie sporządzenia opinii.

V. Ocena prawna stosowania przepisów prawa przez banki w zakresie ujawniania w systemie bankowym beneficjentów rzeczywistych, prawidłowo zgłoszonych Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych oraz podstawy prawnej zgłaszania BR w fundacjach.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu instytucjami obowiązany do stosowania tej ustawy są m.in. **fundacje** ustanowione na podstawie ustawy o fundacjach (art.2 ust.1 pkt 21 ustawy o praniu pieniędzy i przeciwdziałaniu terroryzmowi) oraz **stowarzyszenia** posiadające osobowość prawną utworzone na podstawie ustawy prawo o stowarzyszeniach (art.2 ust.1 pkt 22 ustawy o praniu pieniędzy i przeciwdziałaniu terroryzmowi)- w zakresie w jakim przyjmują lub dokonują płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane.

Natomiast zgodnie z art.2 ust.2 beneficjentem rzeczywistym (BR) jest każda osoba fizyczna sprawująca bezpośrednio lub pośrednio kontrolę nad klientem poprzez posiadane uprawnienia, które wynikają z okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiające wywieranie decydującego wpływu na czynności lub działania podejmowane przez klienta, lub każda osoba fizyczna, w imieniu której są nawiązywane stosunki gospodarcze lub jest przeprowadzana transakcja okazjonalna.

Ustawowa definicja BR stanowi katalog otwarty, a wyliczenie potencjalnych BR zawarte w tym przepisie ma charakter przykładowy. Należy więc przeanalizować wszystkie przesłanki zawarte w tej definicji i ustalić każdą osobę fizyczną sprawującą bezpośrednio lub pośrednio kontrolę nad fundacją lub stowarzyszeniem poprzez posiadane uprawnienia, które wynikają z okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiające wywieranie decydującego wpływu na czynności lub działania tych organizacji. Zazwyczaj informacje znajdują się w statucie danej fundacji lub stowarzyszenia, który określa strukturę organizacyjną oraz kompetencje poszczególnych organów. Analiza statutu pozwala na precyzyjne ustalenie, które osoby fizyczne sprawują kontrolę nad organizacją i tym samym są beneficjentami rzeczywistymi. W praktyce jednak banki często nie weryfikują treści statutów i określają BR w sposób dowolny lub inaczej mówiąc najbardziej (w ich rozumieniu) standardowy.

W przypadku **fundacji** BR mogą być:

- fundatorzy, **jeżeli** zachowują kontrolę nad fundacją po jej ustanowieniu,
- członkowie zarządu, **jeśli** to oni sprawują kontrolę nad działalnością fundacji,
- członkowie organu nadzoru, np. rady fundacji **tylko** wówczas, gdy posiadają uprawnienia nadające im decydujący wpływ na działalność fundacji.

Oznacza to, że wszystkie osoby fizyczne, które sprawują kontrolę nad fundacją, powinny zostać zgłoszone jako BR w CRBR.

Tymczasem zdarza się, że **banki uznają wyłącznie fundatorów za BR, pomijając członków zarządu lub nakazują usunięcie członków zarządu z CRBR, co automatycznie powoduje nieuprawnione dopisanie do rejestru fundatorów**. Natomiast fundator nie zawsze jest BR w rozumieniu omawianej ustawy, a mimo to banki domagają się jego wpisania. Jest to nieprawidłowa praktyka, ponieważ to właśnie członkowie zarządu najczęściej sprawują bieżącą kontrolę nad fundacją. Natomiast fundator, po ustanowieniu fundacji, nie zawsze zachowuje wpływ na jej działalność, chyba że statut fundacji stanowi inaczej. Dlatego też, zgodnie z obowiązującymi przepisami, to członkowie zarządu i najczęściej właśnie oni, powinni być zgłaszani jako beneficjenci rzeczywisti.

W przypadku **stowarzyszenia** BR mogą być:

- członkowie zarządu jako osoby pełniące funkcje w zarządzie stowarzyszenia, odpowiedzialne za jego codzienne funkcjonowanie i podejmowanie kluczowych decyzji.
- członkowie organu nadzoru, jeśli stowarzyszenie posiada taki organ, np. komisję rewizyjną, osoby w nim zasiadające mogą również być uznane za beneficjentów rzeczywistych, zwłaszcza jeśli mają wpływ na działalność stowarzyszenia.

W sytuacji, gdy nie można ustalić tożsamości BR na podstawie powyższych kryteriów, za BR uznaje się osobę fizyczną zajmującą wyższe stanowisko kierownicze, np. członka zarządu.

Powyższe działania banków są więc niezgodne z prawem, a problemy zdają się wynikać z braku pełnej znajomości przepisów prawa (w tym ustawy o fundacjach i właśnie ustawy o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu) przez pracowników banku, w szczególności definicji fundatora oraz możliwego zakresu jego wpływu na działalność fundacji, a także prawidłowego określania BR w fundacjach i stowarzyszeniach.

Zgodnie z treścią komunikatu Generalnego Inspektora Informacji Finansowej nr 37 w sprawie zasad odnotowywania rozbieżności między informacjami zgromadzonymi w CRBR a ustalonymi przez instytucję obowiązaną informacjami o beneficjencie rzeczywistym klienta, instytucje kontrolujące mają obowiązek analizowania nie tylko treści zgłoszenia podmiotu, ale **także jego statutu oraz innych dokumentów wewnętrznych**. Taka analiza pozwala na pełniejsze zrozumienie funkcjonowania kontrolowanego podmiotu i ocenę jego zgodności z obowiązującymi przepisami prawa. Na przykład, podmiot tworzący ma prawo żądać informacji, wyjaśnień oraz dokumentów od organów podmiotu leczniczego niebędącego przedsiębiorcą, a także przeprowadzać kontrolę i ocenę jego działalności. Dlatego instytucje kontrolujące powinny analizować statuty i inne dokumenty wewnętrzne podmiotów, aby rzetelnie ocenić ich działalność i zapewnić zgodność z obowiązującymi przepisami prawa. Działania banków – zgodne z tymi wytycznymi- zapewne uchroniłyby NGO przed nieuprawnionymi działaniami banków i usprawniłyby proces zgłaszania BR do CRBR.

Kolejnym problemem jest niejednolita praktyka fundacji co do **wskazania przepisu prawa, na podstawie którego dokonują wpisu do CRBR**. Nieprecyzyjne uregulowanie tego w ustawie powoduje, że niektóre fundacje dokonują zgłoszenia na podstawie art. 2 ust.1a ustawy AML. O ile w odniesieniu do stowarzyszeń przy ustalaniu BR należy się kierować art.2 ust.2 pkt 1 lit.a ustawy, w którym jest mowa o „osobach prawnych innych niż spółka”, o tyle w przypadku fundacji prawidłowy jest art.2 ust. 2 pkt 1 lit. b, który dotyczy trustów.

Wynika to z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z 20.05.2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu zmieniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 (...) (eur-lex.europa.eu), którą ustawa implementuje do krajowego porządku prawnego i która w art. 3pkt 6 lit. c nakazuje, aby określając beneficjentów rzeczywistych w fundacjach, kierować się stanowiskami równoważnymi dla tych dotyczących trustów *(w przypadku podmiotów prawnych, takich jak fundacje, oraz w przypadku porozumień prawnych podobnych do trustów – osobę fizyczną lub osoby fizyczne zajmujące stanowiska równoważne ze stanowiskami, o których mowa w lit. b, lub do nich podobne)*.

Takie samo stanowisko przyjęto w nauce prawa *Przyjęta przez ustawodawcę definicja trustu ma wpływ na sposób ustalania beneficjenta rzeczywistego dla fundacji. Zgodnie z art. 3 pkt 6 lit. c dyrektywy AML IV „w przypadku podmiotów prawnych, takich jak fundacje, oraz w przypadku porozumień prawnych podobnych do trustów – osobę fizyczną lub osoby fizyczne zajmujące stanowiska równoważne ze stanowiskami, o których mowa w lit. b), lub do nich podobne”*. Polski ustawodawca nie zdecydował się na wskazanie wprost, według jakich zasad ma nastąpić ustalenie beneficjenta rzeczywistego fundacji. W uzasadnieniu ustawy z 1.03.2018 r. czytamy: *„W ocenie projektodawcy przyjęta szeroka definicja trustu sprawia, że brak jest potrzeby odrębnego implementowania przepisów dyrektywy 2015/849 nakazujących stosować wymagania dotyczące trustów w stosunku do innych porozumień prawnych, tj. fundacji o charakterze prywatnym”* Należy zdecydowanie negatywnie ocenić takie rozwiązanie. *W przeciwieństwie do trustu, działalność fundacji reguluje prawo polskie. Tym samym fundacja nie wchodzi w zakres definicji ustawowej terminu „trust”. W tej sytuacji, zdaniem autora, ustalając beneficjenta rzeczywistego fundacji, należy ustalić go zgodnie z dyrektywą AML IV, czyli kierując się art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. b u.p.p.p. Jednakże, zgłaszając beneficjentów rzeczywistych do CRBR, jako podstawę prawną zgłoszenia należy wskazać część ogólnej definicji, czyli art. 2 ust. 2 pkt 1 u.p.p.p.”* (M. Nowakowski, J. Grynfelder, A. Otto, B. Paxford [w:] K. Gałęzowska, R. Obczyński, M. Nowakowski, J. Grynfelder, A. Otto, B. Paxford, Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Komentarz, Warszawa 2023, art. 2).

Tak więc zdecydowanie zgłoszenie fundacji ustanowionej na podstawie ustawy o fundacjach winno być dokonywane na podstawie art.2 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy AML.

VI. Ocena prawna stosowania przepisów prawa przez banki w zakresie żądania wskazywania Polski jako kraju zamieszkania beneficjentów rzeczywistych (BR).

W praktyce bankowej pojawia się wymóg podawania przez obcokrajowców pełniących funkcje w organach fundacji czy stowarzyszeń jako kraju zamieszkania Polski oraz podawania przez nich polskiego adresu zamieszkania. W systemie informatycznym banku nie ma możliwości wpisania innego kraju niż Polska, co uniemożliwia dokończenie procedury zgłoszenia tej osoby. Takie wymogi nie znajdują jednak podstawy prawnej w obowiązujących przepisach, pozostając wręcz z nimi w jawnej sprzeczności.

Ustawa AML nie nakłada bowiem obowiązku zamieszkiwania BR na terenie Polski.

Zgodnie z treścią art.59 ust.2 i 3 ustawy AML, *informacje podlegające zgłoszeniu do Rejestru obejmują:*

2) dane identyfikacyjne beneficjenta rzeczywistego podmiotów, o których mowa w art. 58 pkt 1-5 i 7-13:

- a) imię i nazwisko,
- b) każde posiadane obywatelstwo,
- c) **państwo zamieszkania,**
- d) numer PESEL albo datę urodzenia - w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL,
- e) informację o wielkości i charakterze udziału lub uprawnieniach przysługujących beneficjentowi rzeczywistemu;

3) dane identyfikacyjne beneficjenta rzeczywistego trustu, o którym mowa w art.58 pkt 6:

- a) imię i nazwisko,
- b) każde posiadane obywatelstwo,
- c) państwo zamieszkania,
- d) numer PESEL albo datę urodzenia - w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL,
- e) informację o uprawnieniach przysługujących beneficjentowi rzeczywistemu,
- f) w przypadku, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. b tiret czwarte, informacje o grupie osób, w których głównym interesie powstał lub działa trust.

Natomiast art.61 ustawy AML nakłada na osobę ustawowo uprawnioną do reprezentacji podmiotu obowiązek zgłoszenia do CRBR następujących danych:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) obywatelstwo;
- 3) **państwo zamieszkania;**
- 4) numer PESEL albo datę urodzenia - w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL;
- 5) funkcję uprawniającą do dokonania zgłoszenia.

Tak więc do CRBR wymagane jest zgłoszenie informacji o BR, w tym ich kraju zamieszkania jednak przepisy **nie nakładają obowiązku, aby krajem zamieszkania beneficjenta była Polska**. Oznacza to, że beneficjent rzeczywisty może mieć miejsce zamieszkania w dowolnym kraju, a w zgłoszeniu koniecznie należy podać faktyczny kraj zamieszkania tej osoby.

W związku z tym brak polskiego adresu zamieszkania nie stanowi przeszkody w zgłoszeniu BR do CRBR. Potwierdzają to informacje uzyskane od podmiotu zlecającego, że żadna z organizacji NGO nie zgłosiła problemu z wpisaniem faktycznego kraju zamieszkania i adresu zamieszkania – poza granicami Polski do CRBR. Problem ten pojawia się wyłącznie na etapie dokonywania czynności identyfikacyjnych BR w bankach.

Być może praktyka bankowa wynika z błędnego interpretowania treści art.36 ustawy AML, który określa zasady identyfikacji klienta przez instytucje obowiązane, takie jak banki. Zgodnie z jego treścią identyfikacja klienta polega na ustaleniu w przypadku osoby fizycznej:

- a) imienia i nazwiska,
  - b) obywatelstwa,
  - c) numeru Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub daty urodzenia - w przypadku, gdy nie nadano numeru PESEL, oraz państwa urodzenia,
  - d) serii i numeru dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby,
  - e) **adresu zamieszkania - w przypadku posiadania tej informacji przez instytucję obowiązaną,**
  - f) nazwy (firmy), numeru identyfikacji podatkowej (NIP) oraz adresu głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej - w przypadku osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą;
2. Identyfikacja beneficjenta rzeczywistego obejmuje ustalenie danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, w przypadku posiadania informacji przez instytucję obowiązaną - również danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b-e.
3. Identyfikacja osoby upoważnionej do działania w imieniu klienta obejmuje ustalenie danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a-d.

W przypadku osób fizycznych, identyfikacja obejmuje więc m.in. ustalenie adresu zamieszkania, ale po pierwsze: nie jest to informacja obligatoryjna, lecz podlegającą ujawnieniu wyłącznie wówczas gdy instytucja obowiązana takie informacje posiada, a po drugie: także ten przepis prawa nie precyzuje, że adres zamieszkania musi znajdować się w Polsce.

Wydaje się, że zamierzeniem tych zapisów było, aby instytucja posiadała informacje o adresie zamieszkania klienta, niezależnie od kraju.

Reasumując wymóg banków wskazywania polskiego adresu zamieszkania przez obcokrajowców pełniących funkcje w organach fundacji czy stowarzyszeń jest nieuzasadniony i stanowi barierę dla międzynarodowej współpracy oraz działalności takich podmiotów w Polsce.

To samo odnosi się do prowadzenia rachunków bankowych i zatwierdzania przez banki osób uprawnionych, w tym wskazanych jako BR, do dostępu do konta.

Podmiot zlecający ekspertyzę zgłosił, że członek zarządu nie mógł uzyskać dostępu do konta bez podania adresu zamieszkania na terenie Polski.

W polskim systemie prawnym kwestie dotyczące otwierania i prowadzenia rachunków bankowych przez fundacje i stowarzyszenia są regulowane przez kilka kluczowych aktów prawnych.

Poniżej przedstawiam wskazanie konkretnych przepisów:

1) Prawo bankowe

- art. 5 ust. 1 pkt 2 – określa, że banki mogą przyjmować i przechowywać depozyty pieniężne od osób prawnych i fizycznych, w tym jednostek gospodarki narodowej;
- art. 52 ust. 2 – wskazuje, że umowa rachunku bankowego powinna określać m.in. strony umowy, rodzaj rachunku, walutę, czas trwania umowy, wysokość oprocentowania (jeśli dotyczy), wysokość prowizji i opłat, formy i zakres rozliczeń pieniężnych oraz inne istotne warunki.

2) Kodeks cywilny

- art. 725 – definiuje umowę rachunku bankowego jako umowę, na mocy której bank zobowiązuje się do przechowywania środków pieniężnych klienta oraz, jeżeli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych.

3) Ustawa o usługach płatniczych nakładająca na instytucje obowiązane, w tym banki, obowiązki związane z identyfikacją klientów i beneficjentów rzeczywistych.

- art. 2 pkt 25 – definiuje rachunek płatniczy, wskazując, że jest to rachunek prowadzony przez instytucję płatniczą lub bank na rzecz użytkownika rachunku, umożliwiający wykonywanie podstawowych operacji płatniczych.
- Art.59ic ust.7 pkt 7 – uprawnia bank do odmowy zawarcia rachunku bankowego jeżeli konsument nie podał adresu zamieszkania lub innego adresu korespondencyjnego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Żadne z wymienionych aktów prawnych nie nakładają bezpośrednio obowiązku posiadania polskiego adresu zamieszkania przez obcokrajowców pełniących funkcje w organach fundacji lub stowarzyszenia ani wymogu dla banków w tym zakresie. Jedynie art.59ic ust.7 pkt7 ustawy o usługach płatniczych wskazuje na uprawnienie banku do wymagania wskazania takiego adresu, ale z alternatywną możliwością podania adresu korespondencyjnego.

Tak więc bezwzględne żądanie podawania polskiego adresu zamieszkania wynika wyłącznie z wewnętrznych procedur bankowych, które tu zdecydowanie wykraczają poza obowiązujące

---

przepisy. Najprawdopodobniej ma to na celu ułatwienie doręczania korespondencji przez banki, jednak w tym przypadku wystarczającym byłoby, aby osoby nie mające w Polsce miejsca zamieszkania mogły wskazać adres korespondencyjny, którym mógłby być adres organizacji, dla której ten rachunek jest prowadzony lub nawet adres poczty elektronicznej.

Zarówno wymóg banków podawania Rzeczypospolitej Polskiej jako kraju zamieszkania BR jak również polskiego adresu zamieszkania pozostaje niezgodny z treścią obowiązującego prawa, w tym w szczególności zapisów ustawy o AML.

VII. Propozycje zmian dla banków.

Aby ujednoczyć praktyki banków i wyeliminować nieuzasadnione wymagania uniemożliwiające dokonywania przez NGO wymaganych prawem wpisów BR, bez narażania się na kary finansowe, proponuje się co następuje:

- 1) wprowadzenie obowiązku regularnych- ujednoczonych dla wszystkich banków- szkoleń zawierających wytyczne dla pracowników banków w zakresie prawidłowego gromadzenia i wprowadzania danych dotyczących beneficjentów rzeczywistych, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki roli fundatora w fundacji, konieczności analizowania przez banki treści m.in. statutów przy określaniu BR oraz kwestii adresów zagranicznych,
- 2) upoważnienie odpowiednich organów nadzoru do monitorowania przestrzegania przez banki nowych przepisów oraz do nakładania sankcji w przypadku ich naruszenia,
- 3) nałożenie na banki obowiązku dostosowania swoich systemów informatycznych tak, aby umożliwiły wprowadzanie adresów zamieszkania beneficjentów rzeczywistych zlokalizowanych poza Polską.

VIII. Postulaty de lege ferenda

Aby wyeliminować niejasności i zapewnić jednolite stosowanie przepisów dotyczących zgłaszania beneficjentów rzeczywistych (BR) przez banki, proponuję następujące zmiany legislacyjne (de lege ferenda).

1. Wyraźnie wymienić fundację w definicji beneficjentów rzeczywistych art. 2 ust.2 pkt 1 ustawy AML poprzez dodanie po podpunkcie „b” podpunktu „bb”, który wskazywałby osoby mogące być uznane za beneficjentów rzeczywistych w fundacji ustanowionej na podstawie ustawy o fundacjach – analogicznie do uszczegółowienia dokonanego w art.2 ust.2 pkt 1b dla fundacji rodzinnych.
2. Jednoznacznie sprecyzować, że beneficjent rzeczywisty nie ma obowiązku posiadania adresu zamieszkania na terytorium Polski. W tym celu w ustawie AML wprowadzić zmiany w treści poniższych przepisów:
  - art.36 pkt 1 ust.1e nadać brzmienie „adresu zamieszkania – zgodny z faktycznym miejscem zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej lub poza jej terytorium- w przypadku posiadania tej informacji przez instytucję obowiązana”,

-
- w art. 59 punkt 2c i 3c - po słowach „państwo zamieszkania” po przecinku dopisać słowa „w tym także poza Rzeczpospolitą Polską”.
3. Wprowadzenie możliwości podawania alternatywnych adresów w sytuacjach, gdy beneficjent rzeczywisty nie posiada stałego adresu zamieszkania lub nie chce go ujawniać, poprzez umożliwienie podania adresu do korespondencji, adresu siedziby organizacji, w której pełni funkcję lub adresu elektronicznego (e-mail).

W tym celu w ustawie o AML:

- w art.36 ust.1 dodać punkt 1g o treści: „adresu do doręczeń, adresu siedziby podmiotu, w którym osoba ta pełni funkcję lub adresu poczty elektronicznej – jeżeli nie jest możliwe wskazania adresu zamieszkania jak w punkcie 1e.”,

Wprowadzenie powyższych zmian powinno zapewnić spójność i przejrzystość przepisów, co pozwoli bankom na prawidłowe stosowanie procedur związanych z identyfikacją beneficjentów rzeczywistych, niezależnie od ich miejsca zamieszkania.

IX. Podsumowanie

Obecne praktyki banków polegające na kwestionowaniu wpisu jako beneficjentów rzeczywistych członków zarządu fundacji i/lub fundatorów oraz wymaganie polskiego adresu zamieszkania od obcokrajowców pełniących funkcje w organach NGO są niezgodne z obowiązującymi przepisami. Wprowadzenie proponowanych szkoleń, zmian w systemach informatycznych i monitorowania przestrzegania przepisów przez banki oraz proponowanych zmian legislacyjnych, pozwoli na ujednoczenie praktyk i wyeliminowanie nieuzasadnionych barier, co przyczyni się do zwiększenia przejrzystości i efektywności funkcjonowania fundacji oraz stowarzyszeń w Polsce.